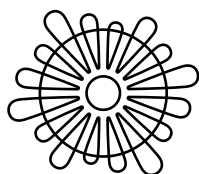

ARCHAEOLOGIA

adriatica

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

SVEUČILIŠTE U ZADRU / UNIVERSITAS STUDIORUM JADERTINA / UNIVERSITY OF ZADAR
ODJEL ZA ARHEOLOGIJU / DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY

UDK 902/904

ARCHAEOL. ADRIAT.

ISSN 1846-4807

ARCHAEOLOGIA adriatica

IZDAVAČ / *Publisher*
Sveučilište u Zadru / *University of Zadar*
Mihovila Pavlinovića 1, 23000 Zadar, Hrvatska

POVJERENSTVO ZA IZDAVAČKU DJELATNOST / *Publishing Committee*
Josip Faričić (predsjednik / *Chair*)

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK / *Editor in Chief*
Ante Uglešić

TAJNICA / *Secretary*
Josipa Baraka Perica

UREDNIŠTVO / *Editorial Board*
Brunislav Marijanović (professor emeritus Sveučilišta u Zadru), Igor Borzić (Sveučilište u Zadru),
Martina Čelhar (Sveučilište u Zadru), Tomislav Fabijanić (Sveučilište u Zadru),
Mirja Jarak (Sveučilište u Zagrebu), Marko Dizdar (Institut za arheologiju, Zagreb),
Biba Teržan (Univerza v Ljubljani), Gian Pietro Brogiolo (Università degli Studi di Padova)

ADRESA UREDNIŠTVA / *Address of the Editorial Board*
Archaeologia Adriatica
Sveučilište u Zadru, Odjel za arheologiju
Obala kralja Petra Krešimira IV., 2
23000 Zadar, Hrvatska / Croatia
Tel. +385(0)23 200 522
E-mail: archaeologia.adriatica@unizd.hr

ARCHAEOLOGICA ADRIATICA REFERIRA SE U / *Archaeologia Adriatica is abstracted and indexed in*
- Ulrich's international periodicals directory
- DYABOLA. Sachkatalog der Bibliothek – Römisch-
Germanische Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts

DOSTUPNO NA / *Available at*
Hrčak. Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske (hrcak.srce.hr)
Morepress (morepress.unizd.hr)

ČASOPIS IZLAZI JEDNOM GODIŠNJE / *Published annually*
ISSN 1846-4807 (Tisak)
ISSN 1848-9281 (Online)
DOI 10.15291/archo

NASLOVNICA / *Cover Page*
Foto / *Photo*: S. Govorčin

SADRŽAJ / CONTENTS

MARTINA ČELHAR O životu i djelu profesorice Sineve Kukoč <i>On the Life and Work of Professor Sineva Kukoč</i>	11
MARTINA ČELHAR Bibliografija prof. dr. sc. Sineve Kukoč <i>Bibliography of Professor Sineva Kukoč</i>	21
BRUNISLAV MARIJANOVIĆ Novi nalaz žrtvenika na neolitičkom naselju u Smilčiću (Izvorni znanstveni članak) <i>New Find of an Altar from the Neolithic Settlement of Smilčić (Original scientific paper)</i>	31
KRISTINA HORVAT OŠTRIĆ Prilog poznavanju duhovne kulture neolitičkih zajednica istočnog Jadrana (Izvorni znanstveni članak) <i>A Contribution to Understanding Spiritual Culture of the Neolithic Communities of the Eastern Adriatic (Original scientific paper)</i>	47
STAŠO FORENBAHER Početak sezonskog stočarstva u Dalmaciji (Izvorni znanstveni članak) <i>The Beginning of Seasonal Pastoralism in Dalmatia (Original scientific paper)</i>	73
GIULIA RECCHIA, ALBERTO CAZZELLA The Guardian Ancestors. Burials at Bronze Age fortified Sites in the Adriatic Area: Coppa Nevigata and the Istrian Hillforts (Original scientific paper) <i>Predci-čuvari. Ukopi na brončanodobnim utvrđenim lokalitetima na Jadraniu: Coppa Nevigata i istarske gradine (Izvorni znanstveni članak)</i>	87
MAJA GRGURIĆ SRZENTIĆ Stočarstvo i ritual na gradini Vrčevo u brončano i željezno doba (Izvorni znanstveni članak) <i>Animal Husbandry and Ritual at Vrčevo Hillfort in the Bronze and Iron Ages (Original scientific paper)</i>	113
PIO DOMINES PETER, MATE PARICA Podvodno nalazište Sveti Juraj – Lisac i proizvodnja soli krajem brončanog doba (Izvorni znanstveni članak) <i>Sveti Juraj – Lisac Underwater Site and Salt Production at the end of the Bronze Age (Original scientific paper)</i>	133

BIBA TERŽAN

- Liburni and the Caput Adriae Region in the Early First Millenium BC –
Discussing the Liburnian two-part bow Fibulae (Original scientific paper)
Liburni i regija Caput Adriae početkom prvog tisućljeća pr. Kr. –
Razmatranje liburnskih dvodijelnih lučnih fibula (Izvorni znanstveni članak) 177

ANDREJ PRELOŽNIK

- Japodski i liburnski antropomorfni privjesci (Izvorni znanstveni članak)
Iapodian and Liburnian Antropomorphic Pendants (Original scientific paper) 201

IVAN DRNIĆ, ANA ĐUKIĆ, SLAĐANA LATINOVIĆ

- Pojasna kopča s figuralnim prikazom iz Prozora (Izvorni znanstveni članak)
Belt Buckle with Figural Scene from Prozor (Original scientific paper) 241

TISA N. LOEWEN, KENNETH C. NYSTROM, MARTINA ČELHAR

- Bioarchaeological Analysis of Skeletal Remains from
Nadin Necropolis (Original scientific paper)
Bioarheološka analiza osteološkog materijala
s nekropole u Nadinu (Izvorni znanstveni članak) 259

MARTINA ČELHAR, MARINA UGARKOVIĆ

- Pojasne kopče tipa Nadin (Izvorni znanstveni članak)
Belt Buckles of the Nadin Type (Original scientific paper) 293

IGOR BORZIĆ, DINKO RADIĆ

- Rezultati rekognosciranja gradinskog naselja Brdo-Stine
kod Žrnova na otoku Korčuli (Prethodno priopćenje)
The Hillfort Settlement Brdo-Stine near Žrnovo on the Island
of Korčula – Results of a Field Survey (Preliminary communication) 341

JURE ŠUĆUR, ZRINKA SERVENTI

- Istraživanja tumula u Dobropoljcima 1960. godine
u svjetlu novijih spoznaja (Izvorni znanstveni članak)
Tumuli research in Dobropoljci in 1960 in the Light
of Recent Discoveries (Original scientific paper) 371

TONI BRAJKOVIĆ

- Rimskodobna ogledala s Velike Mrdakovice (Izvorni znanstveni članak)
Roman-Era Mirrors from Velika Mrdakovica (Original scientific paper) 423

ALKA STARAC

- Kameje iz Arheološkog muzeja Istre (Stručni članak)
Cameos from the Archaeological Museum of Istria (Professional paper) 449

IVANA JADRIĆ-KUČAN, IVANA BANOVAČ O kultu i poštivanju rimskih carica i princeza na tlu provincije Dalmacije (Pregledni članak) <i>On the Cult and Veneration of the Roman Empresses and Princesses in the Province of Dalmatia (Review paper)</i>	465
LUCIANO BOSIO, GUIDO ROSADA La fonte nella fonte L'Italia fisica nella descrizione <i>Tabula Peutingeriana</i> 4. L'idrografia 4.3. I Fiumi a settentrione del Padus. Dal Cleusis al Tiliabinte (Sintesi) Izvor u izvoru <i>Fizička geografija Italije u opisu Tabulae Peutingerianae</i> 4. <i>Hidrografija</i> 4.3. <i>Rijeke sjeverno od Padusa. Od Cleusisa do Tiliabinte (Pregledni članak)</i>	503
JOSIPA BARAKA PERICA, ANTE UGLEŠIĆ Ulomak pogrebne mense s lokaliteta Galovac – Crkvina (Izvorni znanstveni članak) <i>Fragment of a Funerary Mensa from the Site of Galovac – Crkvina (Original scientific paper)</i>	521
TONČI BURIĆ Stomorija – Miri (Kaštel Novi), primjer prostornih relacija unutar naselja u kasnoj antici i srednjem vijeku (Izvorni znanstveni članak) <i>Stomorija – Miri (Kaštel Novi), an Example of Spatial Relations within Settlements in Late Antiquity and the Middle Ages (Original scientific paper)</i>	541
MATO ILKIĆ, DEJAN FILIPČIĆ Numizmatička svjedočanstva mongolske najezde na šire područje Splita iz ožujka 1242. godine (Izvorni znanstveni članak) <i>The Numismatic Evidence of the Mongol Invasion in the wider Split Region in March, 1242 (Original scientific paper)</i>	559
KARLA GUSAR, DARIO VUJEVIĆ Vjerske medaljice iz sv. Dominika u Zadru (Izvorni znanstveni članak) <i>Devotional Medals from St Dominic in Zadar (Original scientific paper)</i>	571
NEDA KULENOVIĆ, VEDRANA GLAVAŠ, IGOR KULENOVIĆ Zračna arheologija kao metoda identifikacije formacije krškog kulturnog krajolika (Izvorni znanstveni članak) <i>Aerial Archaeology as a Method of Identifying the formation of Cultural Landscape in the Karst Area (Original scientific paper)</i>	611
<i>Upute suradnicima / Manuscript Guidelines</i>	645

O ŽIVOTU I DJELU PROFESORICE SINEVE KUKOČ

ON THE LIFE AND WORK OF PROFESSOR SINEVA KUKOČ

MARTINA ČELHAR

Sveučilište u Zadru, Odjel za arheologiju
University of Zadar, Department of Archaeology
Obala kralja Petra Krešimira IV., 2
HR-23000 Zadar
celhar.martina@gmail.com

UDK: 902-05 Kukoč, S.
Primljeno / Received: 2021-11-30

Prof. dr. sc. Sineva Kukoč rođena je 3. lipnja 1949. u Šibeniku gdje stječe osnovno i srednjoškolsko obrazovanje. Ono fakultetsko, kroz dvopredmetni studij arheologije i povijesti umjetnosti, nastavlja na Filozofskom fakultetu u Zadru, kojeg uz nagradu rektora Sveučilišta u Zagrebu (1971.) završava 1973. godine. Na interdisciplinarnom studiju *Kulturna povijest istočne jadranske obale* u Dubrovniku, Interuniverzitetskom centru za postdiplomske studije Sveučilišta u Zagrebu, 1980. postaje magistar znanosti s uspješno obranjenom radnjom *Prikaz ljudskog lika u kulturi željezne doba na području Jugoslavije* (mentor: prof. dr. sc. Šime Batović). Godine 1990. na Odsjeku za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zadru, Sveučilišta u Splitu, stječe status doktora znanosti disertacijom *Pojava likovnog antropomorfizma u jadranskom bazenu u željezno doba* (mentor: prof. dr. sc. Šime Batović).

Svoj radni kurikulum započinje kao kustos/konzervator u novoosnovanom regionalnom Zavodu za zaštitu spomenika kulture u Šibeniku. U njemu od 1979. do 1981. radi na registriranju, dokumentiranju i proučavanju različite spomeničke, a time i, sebi najmilije, prapovijesne arheološke građe s brojnih lokaliteta šire šibenske regije. Na poziv profesora

Prof. dr. sc. Sineva Kukoč was born on June 3, 1949 in Šibenik where she completed her elementary and high-school education. She pursued her college education at the Faculty of Philosophy in Zadar majoring in archaeology and art history. She graduated in 1973, after receiving rector's award in 1971. She obtained her master's degree in 1980 with the thesis *Depiction of Human Figure in the Iron Age Culture in Yugoslavia* (mentor: prof. dr. sc. Šime Batović) at the interdisciplinary study *Cultural History of the Eastern Adriatic Coast* in Dubrovnik, at the Inter-University Center for Postgraduate Studies of the University of Zagreb. She earned her PhD degree after defending the doctoral dissertation *Emergence of Anthropomorphism in Visual Arts in the Adriatic Basin in the Iron Age* (mentor: prof. dr. sc. Šime Batović) in 1990 at the Department of Archaeology of the Faculty of Philosophy in Zadar of the University of Split.

She started her career path as a curator/conservator in the newly founded regional Institute for the Monument Protection in Šibenik. From 1979 to 1981 she worked on recording, documenting and studying various archaeological artifacts including her favourite prehistoric finds from a number of sites in the wider Šibenik region. At the invitation of professor Julijan Med-

Julijana Medinija, tadašnjeg predstojnika Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zadru, zapošljava se kao znanstveni asistent. Na istom je odsjeku 1991. promovirana u docenta, a 2005. na njegovu sljedniku, Odjelu za arheologiju Sveučilišta u Zadru, u izvanrednog profesora. Na tom odjelu godine 2010. stječe zvanje redovitog profesora za znanstveno područje humanističkih znanosti, polje arheologije, grana prapovijesna arheologija, gdje dočekuje i umirovljenje u listopadu 2013. godine.

Od samog ulaska u sustav visokog obrazovanja Sineva Kukoč aktivno participira u nastavnim, znanstvenim i administrativnim procesima matične institucije. Još kao znanstveni asistent na Odsjeku za arheologiju drži predavanja iz kolegija „Metodologija I (Teorijska arheologija)“ te predavanja i vježbe iz „Metodologije II (Terenska arheologija)“. Postizanjem docenture 1991. u sklopu predmeta „Prapovijesna arheologija II“ samostalno drži kolegij „Umjetnost i religija na Jadranu u protopovijesti“. U razdoblju od 1998. do 2005. nositeljica je kolegija „Prapovijesna arheologija – brončano i željezno doba“. Čitavo vrijeme i dalje predaje „Metodologiju arheologije I (Teorijska arheologija)“, a kraće vrijeme i „Muzeologiju“. Godine 2005. nastupom bolonjske reorganizacije visokog školstva, Sineva Kukoč u nastavni plan preddiplomskog studija Arheologije na Odjelu za arheologiju Sveučilišta u Zadru uvodi obvezne kolegije „Brončano doba Europe“ i „Željezno doba Europe“, dok diplomsku razinu istog studija oplemenjuje izbornim kolegijima „Željezno doba na sjevernom Jadranu“, „Istočni Jadran u željezno doba“, „Umjetnost i religija jadranskog protopovijesnog svijeta“ te „Metodologija znanstvenog istraživanja“.

Izniman je njezin rad i na znanstvenom poslijediplomskom studiju Arheologija istočnog Jadrana pokrenutom 2002. godine pri Odjelu za arheologiju Sveučilišta u Zadru. U početku na njemu drži kolegije „Duhovni aspekti protopovijesnih kultura na Jadranu“ te „Iconografija prizora na protopovijesnim spomenicima na Jadranu“ u sklopu Prapovijesne arheologi-

ini, head of the Department of Archaeology of the Faculty of Philosophy in Zadar at the time, she started working as a research assistant. At the same department she was promoted into an assistant professor in 1991, and in 2005 into an associate professor at the Department of Archaeology of the University of Zadar as its successor. At this department she became a full professor in humanities, the field of archaeology, the branch of prehistoric archaeology, where she was retired in October 2013.

As soon as she entered the higher education system, Sineva Kukoč started participating in teaching, scholarly and administrative processes at the faculty. As a research assistant at the Department of Archaeology she taught the course *Methodology I (Archaeological Theory)* and gave lectures and seminars in *Methodology II (Archaeological Excavations)*. After she became an assistant professor in 1991 for the course *Prehistoric Archaeology II*, she gave lectures in the course *Art and Religion in the Adriatic in Prehistory*. From 1998 to 2005 she taught the course *Prehistoric Archaeology – Bronze and Iron Ages*. Throughout that period she continued teaching *Methodology of Archaeology I (Archaeological Theory)*, and shortly also *Museology*. In 2005, after the Bologna restructuring of the higher education, Sineva Kukoč introduced the compulsory courses *The Bronze Age in Europe* and *The Iron Age in Europe* to the teaching plan of the undergraduate program of archaeology at the Department of Archaeology of the University of Zadar while she enriched the graduate level of the same program by the optional courses *The Iron Age in the Northern Adriatic*, *The Eastern Adriatic in the Iron Age*, *Art and Religion of the Adriatic Protohistorical World* and *Methodology of Scientific Research*.

Another exceptional aspect of her work is the contribution to scientific postgraduate study program *Archaeology of the Eastern Adriatic* launched in 2002 at the Department of Archaeology of the University of Zadar. At first she taught the courses *Spiritual Aspects of Protohistoric Cultures in the Adriatic* and *Iconography of Scenes on Protohistoric Monuments in the Adriatic* within the

je, a nakon reformacije navedenog studija od akademske godine 2007./2008. nositeljica je kolegija „Sveta mjesta istočnog Jadrana“, „Kult mrtvih na Jadranu u željezno doba“, „Odnos naselja i groblja u brončano doba na istočnom Jadranu“ te „Ikonografija i stil prizora na spomenicima željeznog doba na Jadranu“.

Snažan angažman u akademskoj karijeri Sineve Kukoč posvećen je znanstvenom i istraživačkom napretku kojeg je kontinuirano obogaćivala i stručno-znanstvenim usavršavanjem u respektabilnim inozemnim institucijama (Ravenna – Corsi bizantini, 1972.; Aquileia, Lecce, Siracusa, Ancona, Taranto – Convegni sulla Magna Grecia, 1973. – 1974.; Rim, École française de Rome, šestomjesečna stipendija Republike Hrvatske, 1984.; Firenca, Facoltà delle Lettere, 1987.; Ljubljana, Filozofski fakultet, Odjel za arheologiju, 1995. i 2006.; te Padova, Università degli Studi di Padova, Dipartimento di Scienze dell'Antichità, 2000.). Već 1982. postaje suradnik na znanstvenim projektima *Arheološko istraživanje prapovijesnih, antičkih i srednjovjekovnih kultura Hrvatske* (1982. – 1989.) i *Razvoj prapovijesnih kultura na našem Primorju* (1997. – 2001.), voditelja Šime Batovića. Od 1991. u nekoliko je navrata voditelj znanstveno-istraživačkih projekata pri Ministarstvu znanosti Republike Hrvatske, prvo *Kult mrtvih na Jadranu* (1991. – 1996.), zatim *Kult mrtvih na Jadranu u željezno doba* (2003. – 2006.) te naposljetku *Naselja i groblja na istočnom Jadranu u željezno doba, simbolički aspekti* (2006. – 2011.). Terenska arheološka istraživanja i rekognosciranja vrlo aktivno provodi kroz sve faze svoje karijere, bilo još kao studentica (Zadar, Nadin, Nin, Bribirska glavica), zatim suradnica (osobito kod istraživanja Nina i okolice), odnosno voditeljica znanstvenih projekata (humak 13 u Nadinu; liburnska nekropola na ravnome podno nadinske Gradine) ili pak nastavna profesorica sveučilišnog kolegija „Metodologija arheologije II (Terenska arheologija)“ (nalažišta Podvršje/Matakov brig/grobni humak iz ranog brončanog doba 1986. godine te Pod-

Prehistoric Archaeology section, and after the reform of the mentioned study program from the academic year 2007/2008, she taught the courses *Holy Places in the Eastern Adriatic*, *The Cult of the Dead in the Adriatic in the Iron Age*, *Settlement-Cemetery Relation in the Bronze Age in the Eastern Adriatic* and *Iconography and Style of Scenes on the Iron Age Monuments in the Adriatic*.

Academic career of Sineva Kukoč is marked by strong commitment to scholarly and research progress that she continuously nourished by professional and scientific specializations in respectable foreign institutions (Ravenna – Corsi bizantini, in 1972; Aquileia, Lecce, Siracusa, Ancona, Taranto – Convegni sulla Magna Grecia, 1973–1974; Rome, École française de Rome, six-month scholarship of the Republic of Croatia, in 1984; Florence, Facoltà delle Lettere, in 1987; Ljubljana, Faculty of Philosophy, Department of Archaeology, in 1995 and 2006; and Padua, Università degli Studi di Padova, Dipartimento di Scienze dell'Antichità, in 2000). As early as 1982 she became an associate on scientific projects *Archaeological Research of Prehistoric, Ancient and Medieval Cultures in Croatia* (1982–1989) and *Development of Prehistoric Cultures in Our Littoral* (1997–2001), by lead researcher Šime Batović. Starting from 1991, she was the lead researcher of several scientific research projects of the Ministry of Science of the Republic of Croatia: first *The Cult of the Dead in the Adriatic* (1991–1996), then *The Cult of the Dead in the Adriatic in the Iron Age* (2003–2006) and finally *Settlements and Cemeteries in the Eastern Adriatic in the Iron Age, symbolic aspects* (2006–2011). She was very active in archaeological excavations and field surveys in all phases of her career, first as a student (Zadar, Nadin, Nin, Bribirska Glavica), then as an associate (particularly in the excavations in Nin and its surroundings), and finally as a lead researcher of scientific projects (mound 13 in Nadin; Liburnian flat necropolis under Gradina in Nadin) or as a teaching professor for the course *Methodology of Archaeology II (Archaeological Excavations)* (sites Podvršje/Matakov Brig/Early Bronze Age burial mound, in

vršje – Ljubač, nekropola, 1987. godine).

Naposljetku, nezanemariv i iznimno važan dio djelovanja Sineve Kukoč odnosi se na obnašanje niza odgovornih dužnosti u svojoj matičnoj visokoškolskoj instituciji. Tako u razdoblju od 1992. do 1994. godine obavlja dužnost predstojnice Odsjeka za arheologiju na Filozofskom fakultetu u Zadru, od 2009. do 2011. članica je Senata Sveučilišta u Zadru, a od 2010. pa sve do umirovljenja 2013. voditeljica Katedre za prapovijest na Odjelu za arheologiju Sveučilišta u Zadru, odnosno usmjerenja Prapovijesne arheologije na poslijediplomskom studiju *Arheologija istočnog Jadrana*.

Pogledi na prije istaknuta nastavna te istraživačka usmjerenja Sinevu Kukoč određuju kao znanstvenicu srčano zaokupljenu problemima prapovijesnih kultura brončanog i željeznog doba na istočnojadranskom prostoru. To se jasno iščitava i iz njezina iznimnog bibliografskog opusa u kojem se erudistički nastoji približiti duhovnom životu kasnopravovijesnog društva, osobito apostrofirajući povezanost njegova umjetničkog izričaja, simbolizma i religijskih praksi, među kojima ju je posebno okupirao kult mrtvih te božanske strukture. Svakom je namjerniku jasno kako je riječ o dubokim i vrlo često apstraktnim, ali dopadljivim temama, kojima Sineva Kukoč od samih početaka svoje karijere prilazi neiscrpnom energijom uz obveznu sinergiju svih onih vještina i znanja koji joj omogućuju konfrontaciju te definiranje prostorno i vremenski bliskih i udaljenih manifestacija duhovnog života interesnih zajednica. Višestrukim tematiziranjem histarske plastike, japodske simbolike, liburnskih nekropola i kulta mrtvih, solarnog aspekta u religijskom životu prapovijesnih i antičkih zajednica, banketa kao društveno-religijske prakse, grčko-helenističkih utjecaja na duhovni život istočnojadranskih indigenih zajednica, kao i drugih, mnogima je otvorila nove vidike i pristupe arheološkim spomenicima, a sigurno i pokazala koliko su životi prapovijesnih zajednica, ali i svih nas, prožeti duhovnošću.

the year 1986 and Podvršje – Ljubač, necropolis, in 1987).

Finally, a significant part of Sineva Kukoč's career refers to performing a number of responsibilities in her *alma mater*. Thus from 1992 to 1994 she was the head of the Department of Archaeology at the Faculty of Philosophy in Zadar, from 2009 to 2011 she was a member of the Senate of the University of Zadar, and from 2010 until her retirement in 2013 she was the head of the Chair in Prehistory at the Department of Archaeology of the University of Zadar, that is the section of Prehistoric Archaeology at the postgraduate study *Archaeology of the Eastern Adriatic*.

Previously mentioned teaching and research interests determine Sineva Kukoč as a scholar heartily preoccupied by the Bronze and Iron Age cultures in the eastern Adriatic area that can also be read from her exceptional bibliography which illustrates an erudite attempt to approach the spiritual life of late prehistoric society, paying special attention to connections between the artistic expression, symbolism and religious practices, among which her focus was on the cult of the dead and divine structures. Even a layman will recognize these themes as deep and often abstract, but also attractive. They have been approached by S. Kukoč from the very beginning of her career with inexhaustible energy, but also with necessary synergy of all skills and knowledge that allow confrontation and definition of close and remote manifestations of spiritual life of communities in question at spatial and chronological level. Her comprehensive studies of Histrian plastic art, Iapodean symbolics, Liburnian necropolises and the cult of the dead, solar aspect in the religious life of communities in prehistory and classical antiquity, banquet as social and religious practice, Greco-Hellenistic influence on spiritual world of the eastern Adriatic indigenous and other communities, have opened new horizons and approaches to the archaeological monuments. She has definitely shown how lives of prehistoric communities, and all of us, were and are deeply imbued with spirituality.

That is exactly what Sineva Kukoč is like, a per-

I upravo je takva Sineva Kukoč, osoba koju, osim izvanrednog intelekta, krase snažne kreativne sposobnosti, izraženi individualizam i iznimna duhovnost. Da nije takva, ne bismo o njoj mogli govoriti i kao o pjesnikinji iza koje, uz vjerujemo mnoge skrivene i intimne pjesme, stoje dvije objavljene zbirke poezije, *Orfika* i *Za obou i oblak*. Njezin pjesnički opus prožet je antičkom i kršćanskom ikonografijom i simbolikom te osobnom metaforikom, a „traži i intelektualnu nadgradnju čitatelja i njegovu sposobnost da uživa u ljepoti riječi i slika i onda kad ih nije potpuno razumio...“¹ i koji će „naći poklonike u onih čitatelja koji su navikli slikom, metaforom, snom... dekodirati životni banalitet i „uzdignuti ga“ u poetsko kao bijeg od beznačaja Svega...“² Čini se da je odnos njezina znanstvenog i pjesničkog zanosa recipročno uzročno-posljedični. Je li njezino pjesničko pero doprinijelo unošenju slobode izričaja i u krutu znanstvenu akribiju, samo ona zna, no činjenica jest da joj dekodiranje arheološkog „realiteta“ često počiva na komparacijama izvan zadanih prostorno-vremenskih granica te uz odmicanje od čisto praktičnih i dekorativnih prema simboličkim i mitskim strukturama.

Stoga simbolički, ali i realno, iskreno s velikim zadovoljstvom ovaj broj časopisa *Archaeologia Adriatica* posvećujemo dragoj profesoricu, kolegici i prijateljici Sinevi Kukoč, iznimnoj osobi i vrsnoj znanstvenici koja vrijeme i prostor mjeri vlastitom mjerom, a arheološki prostor nastanjuje jedinstvenim i nezamijenjenim opusom. Njezino bivstvo dotaknulo je naše živote na najrazličitijim ravnima, od onih praktičnih, mjerljivih i opipljivih, do onih samo njoj svojstvenih „simboličkih“. Nadamo se i vjerujemo da će tako biti i dalje.

son endowed with exceptional intellect, but also outstanding creativity, pronounced individualism and subtle spirituality. If it was not the case, she would not be a poet who published two poetry collections *Orphics* and *For Oboe and Cloud*, probably in addition to some poems kept out of the public eye. Her poetry is imbued with ancient and Christian iconography and symbolics as well as personal metaphors, and it “requires an intellectual upgrade from a reader and his ability to enjoy the beauty of words and images even if he cannot understand them fully...“¹ Her poetry “will find followers in those readers who know how to use image, metaphor, dream...to decode the banality of life and “elevate it“ to the poetic as an escape from senselessness of Everything...“² It seems that the relation between her scholarly and poetic enthusiasm is reciprocal and causal. Only she knows if her poetic pen contributed to more pronounced freedom of expression in rigorous accuracy of science, but the fact is that her decoding of archaeological “reality“ often relies on comparisons that disobey strict spatial and temporal boundaries, and purely practical and decorative structures in favour of symbolical and mythical ones.

Therefore both symbolically, but also realistically and sincerely, we dedicate this issue of the *Archaeologia Adriatica* journal with great pleasure to our dear professor, colleague and friend Sineva Kukoč, an exceptional person and outstanding scholar who measures both time and space with her own measure, and inhabits the archaeological space with unique and irreplaceable legacy. Her being touched our lives at most diverse levels, from practical, measurable and tangible ones, to the “symbolical“, so characteristic of her. We hope and believe that this interaction will continue.

Translation: Marija Kostić

¹ Preuzeto iz recenzije zbirke pjesama S. Kukoč, *Za obou i oblak*, Matica Hrvatska, Šibenik / Zadar, 2005 (recenzentica: Z. Derossi).

² Preuzeto iz recenzije zbirke pjesama S. Kukoč, *Orfika*, Gradska knjižnica Juraj Šižgorić / Književni krug, Šibenik / Split, 1995 (recenzent: S. Mijović Kočan).

¹ From the review of the poetry collection by S. Kukoč *For Oboe and Cloud*, Matica Hrvatska, Šibenik/Zadar, 2005 (reviewer Z. Derossi).

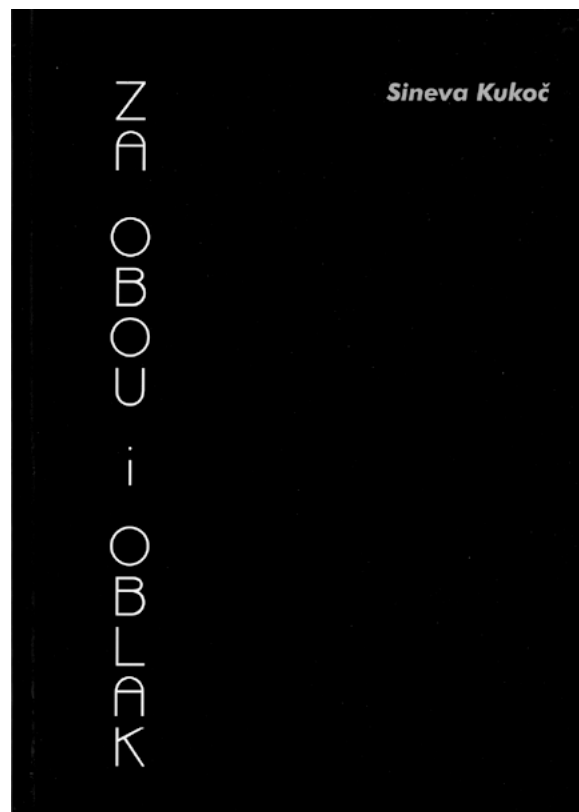
² From the review of the poetry collection by S. Kukoč *Orphics*, Gradska knjižnica Juraj Šižgorić / Književni krug, Šibenik / Split, 1995 (reviewer S. Mijović Kočan).

SRED NEBA

*Mjesečeva rupa
vodi
kroz tamu
na velika vrata svijeta
Zviježđa nabrekla od mlijeka
Kola vuku luđu
do beskrajaja
Glas
tka magleno
pali zodijski kotač
Prosula je kosu Selena*

DOBRA VEČER RIGOLETTO
(„*Avro dunque sogniato*“)

*U čarobnom triju:
otac
kći
Pluton-bas
Krvnik je uvijek podzemno baršunast
miriše crnim bogatstvom
Plače
sopran u sebi
Proklinje starac smrt iza vrata
Nebesa,
vi spavaste u zločinu
u krvavoj šali
Uklet je smijeh
Moli se tamni knez za gospodstvo
za život operni*

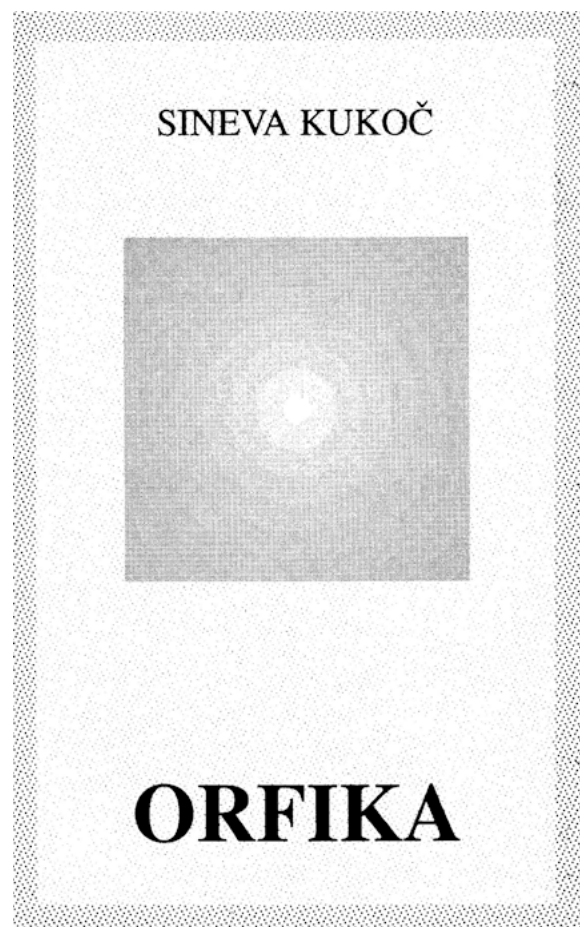

ARGONAUTIKA

Siječe brod led
 uplovljava u bijelu džunglu
 u luku čuda
 ognja
 Sidro bezdan dira
 i strah biser kraljevske krune
 Šuška kostur
 srce hodočasničko
 krticom nastanjeno
 Žudnja grlo štipa
 Pred noge
 smrznute okamine božanstva
 jantar se klanja
 čupav kožuh skida
 s nagosti smolama premazane
 u ledu
 bez vjetra
 u vrućici tijela
 Runo obješeno:
 inje skliskih ameba
 moć uginula
 curi žilicama zlatne grane
 Bogovi su zemlju napustili
 stopama tišine

U GRMLJU KITERE

Miriše nebo na oprano rublje
 tone sunce
 Za jedan zapad zvijezdama smo bliže
 Ptice se u zelenju gnijezde
 penje se divlja loza
 iz kuća izlaze djevojke dugih kosa
 Mirišu na nebo
 nebo su samo
 na bokovima olujne oblake nose
 a vlasi su im pune noćnih leptira
 Zapalo je sunce u pustinji kraja
 ništa izgubljeno nije
 preselila se ljepota u kose žena
 i zasjat će noćas mjesečevo srebro
 na vlažnom pupku djevojčinom
 U žbunju
 rastvorit će se ruža
 crna
 I primiti zalutala kukca

GOSPODARI BLAGA

*Neka nam bude ono što želimo pri žrtvi
Neka postanemo gospodari blaga. (RV., X, 121)¹.*

*Sunce
palo je iza crte
u zlatooke pomrčine
Palo je
onkraj klice
bez prinesene žrtve
bez bijeloga mlijeka,
izvorske vode, bez meda
Bogovi spavaju u krošnji
Kome žrtvovati u najdužoj noći?*

2020. god. (neobjavljeno)

O, KRALJU!

*Od ponoće kad se puno uzme
punoća opet ostaje. (Upanišade, Īśa)².*

*Ma tko jesi
s punim peharom i krunom!
Obilja
puna je praznina tvoja
sve je puno
u meni ovo
ono
iznad
duboko ispod
puno je bukom kotača
valja se nebom
ispred božanskoga stada
Daleko je i blizu sjaj godine svake
Nožem, kad se od ponoće otkine
opet ponoća kruha i mlijeka
u zimska jutro
puna je praznina prazne sobe
živ
uzavreli seljački kvasac
cimet, anis s djevojačkog dlana
i glas
s operetno sretnoga kraja
O Kralju, u stablu!
sve je ponoća tvoja
u praznom srcu kotača*

2020. god. (neobjavljeno)

¹ Prijevod: Žarko Vodinić, *Počeci indijske misli*, 1981, 92 -93.

² Prijevod: Dubravka Zaić, *Počeci indijske misli*, 1981, 201.

